

ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ СПІВПРАЦІ УНІВЕРСИТЕТІВ

В умовах стрімкого розвитку науково-технічного прогресу університети багатьох країн світу відіграють найважливішу роль у створенні інноваційних технологій, які впроваджуються на основі трансферу технологій.

Вищі навчальні заклади (ВНЗ) України, так само як і зарубіжні університети, окрім підготовки висококваліфікованих фахівців для всіх галузей народного господарства, проводять наукову діяльність, результати якої широко впроваджуються як у своїй країні, так і далеко за її межами. Досить часто наукові дослідження проводяться у міжнародній співпраці провідних університетів світу. Саме університети, ВНЗ є основними розробниками новітніх технологій та об'єктів права інтелектуальної власності (ІВ) – винаходів, корисних моделей, промислових зразків, комп'ютерних програм та ін. Однією з найнеобхідніших умов плідної міжнародної наукової співпраці університетів має стати трансфер розроблених ними технологій.

Сьогодення вимагає активної участі у ринкових відносинах не тільки суб'єктів господарської діяльності промислової сфери, а все більше – наукових організацій, вищих навчальних закладів. Тому результати наукової діяльності повинні бути надійно захищені, мати охоронні документи (патенти на винаходи, свідоцтва на авторські права тощо). ВНЗ постійно проводять роботу з отримання охоронних документів, але не всі здійснюють підтримку чинності патентів через вартість такої послуги та недоцільність сплати за ті об'єкти ІВ, які не мають комерційної цінності. Характерним для розроблених технологій, що містять в собі різні об'єкти ІВ, є те, що вони повинні мати вартісні оцінки, як й інші продукти людської праці, а значить, можуть бути включені в товарообіг на комерційних умовах, давати корисний ефект (економічний, соціальний, ін).

Вітчизняні ВНЗ мають велику кількість наукових розробок, які чекають своєї реалізації в промисловості. Все більш вагомим для ВНЗ стає кількісний показник розроблених й переданих до підприємств технологій. У всьому світі такий процес, тобто трансфер технологій (ТТ), вже досить поширений. За сучасних умов міжнародний ТТ

перетворюється на ефективний засіб зростання прибутковості й освоєння нових ринків.

Водночас, досі невизначеним є механізм функціонування підрозділів з питань інноваційної діяльності й ТТ у державних ВНЗ. З метою ефективного управління ТТ необхідно створювати такі спеціальні підрозділи як в наукових організаціях, ВНЗ, так і на підприємствах. Саме ці служби повинні тісно співпрацювати на досягнення взаємовигідних результатів від трансферу й комерціалізації технологій, об'єктів права інтелектуальної власності. Однак, якщо у ВНЗ такі підрозділи створюються, то у більшості підприємств – відсутні. Така організаційна однобічність аж ніяк не сприяє налагодженню взаємовідносин між ВНЗ та підприємствами у сфері трансферу технологій.

Але система ТТ в Україні все ж-таки почала формуватися і вже має певні правові засади щодо управління нею – прийнято Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій». Відповідно до цього закону складова технології – частина технології, де відображено окремі елементи технології у вигляді наукових та науково-прикладних результатів, об'єктів права інтелектуальної власності, ноу-хау; трансфер технології – передача технології, що оформляється шляхом укладення двостороннього або багатостороннього договору між фізичними та/або юридичними особами, яким устанавлюються, змінюються або припиняються майнові права і обов'язки щодо технології та/або її складових [1, ст.1].

Отже, трансфер технологій - це основна форма просування інновацій. Важливим засобом трансферу технологій стає міжнародна Інтернет мережа трансферу технологій, учасником якої стають провідні університети, підприємства й організації. Саме ТТ має бути містком між наукою, що є головним джерелом інновацій, та підприємствами, які впроваджують технології у реальну економіку. Тому використання вітчизняного досвіду роботи в поєднанні з окремими підходами передового зарубіжного досвіду забезпечить необхідне постійне вдосконалення цієї системи, дозволить реалізувати свої переваги на ринку інновацій, особливо у зв'язку з прискореним процесом інтеграції України в світову економіку.

Бібліографічні посилання

1. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», ВВР, 2006, № 45, ст.434.